

Tématické sbírání

Pamětní papírová platidla

Zamyšlení nad skutečnými pamětními papírovými platidly či sběratelskými suvenýry.

Ladislav Klaus

V posledním desetiletí mnoho emisních bank vydává různá pamětní papírová platidla. Jako sběratelé se musíme zamyslet nad tímto pojmem. Co lze nazvat skutečnými pamětními platidly a co ne? O tomto problému jsem diskutoval nejenom s několika dlouhodobými a zkušenými sběrateli, ale i s autory katalogů.

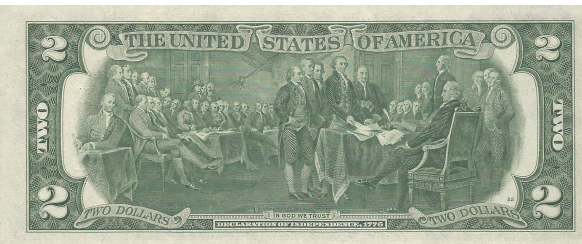
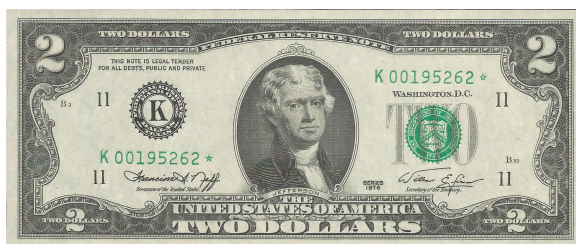
Podle mého úsudku je můžeme dělit do tří skupin:

1) Papírová platidla vydaná k určité příležitosti, ale nejsou jinak odlišená. Prostě řečeno, bankovky byly dány do oběhu dnem oslavované události či osobnosti, které jsou většinou na těchto bankovkách vyobrazeny. Takováto platidla jsou zákonnými platidly, jsou součástí oběhové emise a dostupná pro sběratele z oběhu. Nemají předem stanovený limitovaný náklad vydání.

(Jako vzor zde uvádím pro ilustraci jen několik málo příkladů)

Indie - série bankovek v hodnotách 2,5,10 a 100 rupií byla vydána v roce 1969 k 100. výroční narození Mahátma Gándhího. Přední strany jsou totožné s normálními oběhovými bankovkami, ale rubové strany jsou upraveny k oslavě Gándhího výročí.

USA 2 dolarová bankovka vydaná v roce 1976 ke 200. výročí podepsání deklarace nezávislosti. I když je tato bankovka v oběhu málo vidět (není to oblíbená hodnota), do dneška se od té doby tiskne v Bureau of Engraving and Printing s různými daty a podpisy.

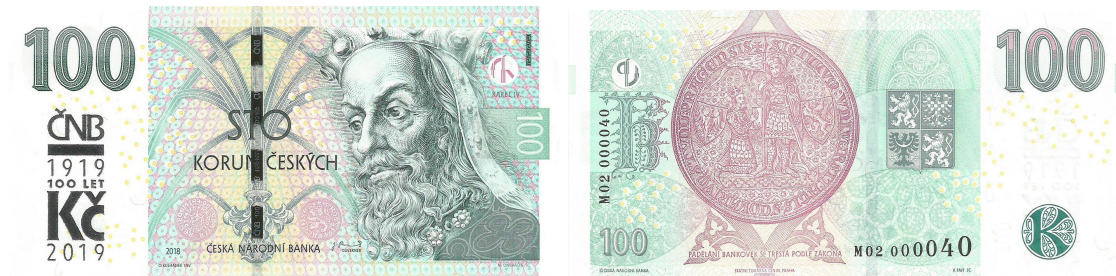

Tunisko - tato emise bankovek byla po provedeném politickém puči 7. listopadu 1987 původně určena jako pamětní série, stalo se z ní však normální zákonné platidlo a byla v oběhu několik desítek let. Rubní strana oslavuje výročí puče.

Argentina - k 60. výročí umrtí Evy (Evity) Perónové vydala centrální banka Argentiny 100 pesovou bankovku v nákladu 20.000.000 kusů. V lednu 2013 prohlásil argentinský president Kirchner tuto bankovku za oběhovou; nahradila oběhovou 100 pesovou bankovku s portrétem presidenta Roca.

2) Platidla upravená, která připomínají pamětní událost. Tato platidla mají omezený náklad, jsou zákonnými platidly a emisní ústav je prodává za nominální hodnotu.

Česká republika - pamětní bankovka vydaná ke 100. výročí československé měny. Vytlačeno bylo 200.000 kusů a Česká národní banka ji prodávala za nominální hodnotu.

Kazachstán - k 10. výročí nezávislosti na Sovětském svazu, vydala Kazachstánská národní banka 1.000.000 kusů pamětních přetisků na oběhových bankovkách. Tyto přetisky jsou na bankovkách serie "KA".

Kanada - pamětní bankovka vydaná ke 150. výročí konfederace. Vytlačeno bylo 40 miliónů kusů.

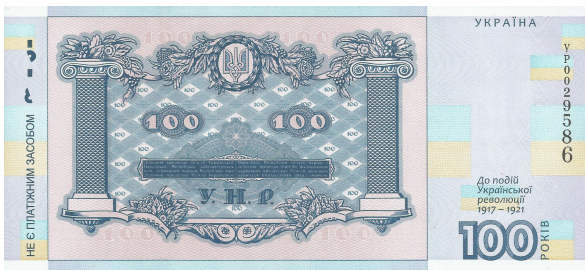
3) Sběratelské suvenýry. Většina těchto zvláštních tisků je určena pro sběratelské účely. Tyto tisky mají též omezený náklad, ale ve většině případů nejsou zákonnými platidly a prodávají se v době vydání s určitou příirážkou.

Východní Německo - v lednu 1990 vydala státní banka DDR v Lipsku bez jakéhokoliv oficiálního povolení pamětní bankovky s datem 22.12.1989 k oslavě otevření Brandenburské brány v Berlíně. Vydáno bylo 530.000 kusů, ale v roce 1992 byla většina těchto tisků oficiálně zničena. Série "GB" znamená "Gedenkbanknote" (pamětní bankovka).

Polsko - v roce 2006 byla vydána pamětní "bankovka" k 28. výročí zvolení Karla Josefa Wojtyły za papeže Jana Pavla II. Celkem bylo vytištěno 2.000.000 kusů, které se prodávaly ve speciálních deskách za 80 zlotých. I když se jedná o zákonné platidlo, nikdy jsem ji neviděl v oběhu. Proč taky? Zaplatím za ni 80 zlotých a dostanu zpět jenom 50?

Ukrajina - v prosinci 2018 vydala Ukrajinská národní banka suvenýrovou bankovku v hodnotě 100 hřiven k 100. výročí ukrajinské revoluce. Celkem bylo vydáno 100.000 kusů, které se prodávaly za 70 hřiven ve speciálních deskách.

Ale pozor! Někdy musíme být velmi opatrní v usuzování, zdali se jedná o pamětní platidlo či sběratelský suvenýr. Některé emisní banky vydají bankovky s určitou serií nebo číselným rozmezím, které dají do prezentačního balení a prodávají je s určitou marží, což lze nazvat sběratelský suvenýr. Jiné série či vyšší číselné rozmezí dají do oběhu jako skutečné pamětní platidlo.

Izrael - normální oběhová 50 šekelová bankovka, vydaná v letech 1985-1992 s desetimístným seriovým číslem na rubu a podobná bankovka vydaná pro sběratelské účely k 50. výročí státu Izrael v roce 1998 v nákladu 20.000 kusů (označeny svislým číslem). Ta se prodávala ve speciálním balení za 47 amerických dolarů.

Severní Irsko (Northern Bank) vydalo 5 librovou bankovku k oslavě nového tisíciletí. Celkem bylo vydáno 1.950.000 kusů série "MM" s datem 8.11.1999. Později byla též vydána podobná bankovka v nákladu 50.000 kusů, s datem 1.1.2000 a serií "Y2K". Tato bankovka se prodávala ve speciálních deskách s příplatkem, což ji kvalifikuje jako sběratelský suvenýr.

V letech 1978-1979 vydala anglická tiskárna bankovek Thomas de la Rue speciální výtisky bankovek z "celého světa". Tyto „bankovky“ byly tištěny z originálních desek a označeny číslovačem, který měl symbol maltézského kříže před číslem. Tyto „bankovky“ byly také označeny přetiskem "SPECIMEN". Předpokádá se, že bylo vytištěno kolem 10.440 kusů. Tyto „bankovky“ byly distribuovány prostřednictvím americké společnosti Franklin Mint a původně se prodávaly za 14 amerických dolarů.

Emisní banky vidí ve sběratelství značný zisk a z toho, jak zruinovaly sběratelství pamětních mincí (inlace stříbrných a zlatých vydání), hrozí nebezpečí, že se to může stát i v oblasti notafilie.

Použité internetové zdroje

Owen Linzmayer: *The Banknote Book* [online]. [Cit. 5.3.2019] dostupné z internetu (placené předplatné):

https://www.banknotenews.com/banknote_book/banknote_book.php